

Gospodar in gospođinja

LETO 1934

7. FEBRUARJA

STEV. 6

Več brige

Tako slabe letine kakor je bila minulo leto že javno ne. Le izjemoma so bili kraji in okrožja, kjer je bilo vsaj nekaj. Posebno redki so bili pa kraji z obilno sadno letino (kakor na pr. Bela krajina). Ob takih neugodnih prilikah se tolažimo po stari navadi, češ, da tega leta pač ni bilo sadno leto in pa, da bo zato prihodnje leto boljše. Nikjer pa ni bilo slišati, da bi se bil kdo potrkal na lastne prsi in rekel: Mea culpa, lahko bi bilo bolje, lahko bi bilo več, ko bi se bil o pravem času malo bolj pobrigal za sadovnjak in njega obdelovanje...

Da so tako silno neredne sadne letine, kakor so pri nas, velika ovira v razvoju našega sadjarstva, to vemo in čutimo vsi. Malokdo pa ve ali hoče vedeti, da je mogoče na rodovitnost vplivati in da se da nerednost ne sicer popolnoma odpraviti, vendar pa izdatno omejiti in zravovati. Za to dva dokaza, ki jasno izpričujeta resničnost te trditve.

V nekem kraju v naši banovini je bila minulo leto jako slaba sadna letina. Daleč naokoli je bilo drevje skoro prazno ali pa so samo nekoliko obrodile nekatere sorte. V sredi tega okoliša je bil pa sadovnjak, ki se je na jesen kar do tal vesil pod težo sadja, ki se je odlikovalo razen po obilnosti pridelka tudi po prvovrstni kakovosti. Srečni posestnik se ni mogel načuditi tej lepi barvi, enakomernem razvoju in okusnosti plodov. Izbirka in trebeža je bilo tako malo kakor še nikoli. Ta navidezno čudni pojav si bo pa vsačdo prav lahko razložil če povemo, da splošnost v tistem kraju svojih sadovnjakov ni nič ali pa le pomanjkljivo, površno obdelala, dočim je gospodar omenjenega rodovitnega vrta drevje v jeseni pognojil, konec zime z

arborinom temeljito obdelal, spomladi po pravih s škropljenjem preprečil razne bolezni in zatrl škodljivce. In za ta svoj trud in stroške je imel že v jeseni plačilo v obliki izkupička za sadje, ki je znašal lep kupček »jurjev« in še precej sodov dobrega sadjevca. Vzemi mo, da ga je vse delo v sadovnjaku veljalo 20% od izkupička, kar je obilo računano, najmanj 80% je bilo pa čistega donosa.

Pa naj nikdo ne misli, da je to bajka in izmišljotina. Čista resnica je, brez vsakršnega pretiravanja, resnica, ki neovržno dokazuje, da sadna letina ni zavisna samo od slučaja in od slučajne ugodne sadne letine, ampak tudi od sadjarja. Belokranjci so imeli letos po njih sodbi res izvrstno sadno letino. Pa jih vprašajte, koliko je bilo pa v zadnjem času slabih letin. Pa tudi ta »dobra« letina je bila dobra samo v količini, o kakovosti pa ni da bi govoril. Ko bi bili imeli pa obdoblano sadno drevje — zlasti kar se tiče gnojenja in obrambe pred zajedavci, bi bil njihov pridelek vreden vsaj dvakrat toliko. In ko bi drevje redno obdelovali, bi se sčasoma pričele tudi redne letine, ki bi dajale tudi redne dohodke, kakor nobena druga kmetijska panoga.

Da je ta trditev resnična, nam izpričuje še drug primer večjega obsega. Ameriški velesadjarji, ki preplavljajo dandanes že ves svet s svojim sadnim pridelkom — pa ne samo ob slučajnih dobrih letinah, ampak vsako leto brez izjeme — so s smotrenim obdelovanjem sadnega drevja, zlasti z zatiranjem sadnih zajedavcev, dosegli neverjetne uspehe v zmerai, pa redni rodovitnosti. Tam ne poznajo več tako obilnih sadnih

letin, da bi se drevje lomilo in da bi ne vegeli kam s pridelkom. Prav tako so pa tudi letine brez sadja takorekoč skoro neznane. Rodovitnost sadnega drevja je tako izravnana, da znašajo razlike v posameznih letih komaj 20—30%. In ta, vsaj po naših pojmih skoro nemogoč uspeh, so dosegli s skrajno preiščeno in dosledno izvedeno izbiro prikladnih sort in s temeljito, na vse strani preizkušeno in do najmanjše podrobnosti iz-

peljano obdelovanje sadnega drevja s prav posebnim ozirom na varstvo pred zajedavci, ki jih je v Ameriki še mnogo več in hujših nego pri nas.

Pameten gospodar bo vse te dobrohotne in gljaje premislil in v svojih razmerah začel uvaževati. Kdor pa misli, da so to samo prazne marnje in se tudi v bodoče ne bo nič bolj brigal za obdelavo svojega sadnega drevja, takemu ni pomoči. H.

Zimsko krmljenje brejih in doječih svinj

Pri nas le še premnogokrat neprimerno krmimo breje in doječe svinje. Breje večkrat predobro krmimo, večasih naravnost pita, doječe svinje pa dobivajo morda dovolj krme, toda ne dovolj redilne krme.

S predobrim krmljenjem brejih svinj pripravljamo krmo, obenem pa zdravstveno škodujemo živalim samim in njih potomstvu. Tudi pozimi je krmljenje brejih svinj prav enostavno. Za te živali pridejo predvsem v poštev krmna pesa, strniščna repa, korenje, buče, ovsene pleve, rezanica mlado pokošene in posušene detelje ter seneni drobir od sena iz dobrih nezapleveljenih travnikov in deteljišč. Okrog 10 kg sirove krmne pese in pol kg ovsenih plev ali deteljne rezanice ali senenega drobirja in žlica klajnega apna zadostuje na dan in glavo. Pri pomanjkanju krmne pese itd. lahko krmimo mesto nje kuhan ali parjen krompir, bolje pa je, če brejim svinjam ni treba krmiti krompirja. Dobro se je na pr. obnesla sledeča krmna mešanica na dan in glavo: 7,5 kg krmne pese ali 6 kg korenja in 0,75 kg žitnega zdroba pomešanega z ovsenimi plevami ali pri pomanjkanju teh pa z deteljno rezanico ali senenim drobirjem. Kuhamo ali parimo v brzoparilniku samo krompir. Vsa druga krmila pa pokladamo najboljše sircva, ker jih s kuhanjem ne napravimo boljše uporabljiva. Nasprotno je na pr. sirova krmna pesa

bolj prikladna in blagodejna. Okrog 1 do 2 kg močnih krmil pokladamo te mlajšim brejim svinjam, ki še rastejo, in vsem starim 2—4 tedne pred porodom poleg prej navedenih krmil na dan in glavo. Najboljše je, da krmimo brejim svinjam le takšna močna krmila, ki jih lahko dobivajo tudi pozneje med dojenjem. Tako se najtežje izognemo škodljivi krmni menjava neposredno po porodu.

Nekaj časa pred porodom omejimo nekoliko krmljenje brejih svinj, ker olajšamo porod, če je debelo črevo med porodom bolj prazno.

Doječa svinja nam predstavlja pravo mlečno žival. Za tako jo moramo tudi v resnici smatrati in po tem tudi urediti vse njeno krmljenje. Sorazmerno proizvaja doječa svinja še več mleka nego mlečna krava, če pomislimo, da je svinja precej manjša žival. Dalje je v svinjinem mleku dvakrat toliko redilnih snovi kakor pa v kravjem mleku. Ker potrebuje pujske povprečno en liter mleka na dan, mora doječa svinja z desetimi pujski proizvajati dnevno do 10 l mleka. Torej mora v tem primeru doječa svinja glede proizvajanja mleka opraviti enako delo kakor krava, ki je 600 kg težka in molze na dan 18—20 l mleka. Zato je popolnoma upravičeno, da pri odbiri plemenske svinje strogo gledamo na njeno sposobnost za čim višjo in trajno mlečnost ob času dojenja.

Iz vsega tega že lahko razvidimo, da moramo doječo svinjo izdatno krmili s krmili, v katerih ji nudimo tudi dovolj prebavljive beljakovine. Zategadelj je pri prehrani doječe svinje varčevanje zlasti z močnimi krmili najmanj umestno. Le z obilim in dovolj beljakovnatim krmiljenjem lahko doseže doječa svinja mnogo mleka in z njim dobro prehrani svoje pujske v dobi osem- do desettedenskega dojenja. Seveda mora biti sposobnost za dobro mlečnost v svinji osnovana. Med dojenjem svinja tudi ne sme preveč shujšati. V prvih tednih bo doječa svinja tudi pri pravilnem krmiljenju izgubila na teži. Vendar pa ne sme ta izguba znašati več kakor 10—20 kg. Nato naj ostane teža svinje enaka v nadaljnjih tednih in naj zopet zraste v zadnjem času dojenja pujskov. Pri pravilnem krmiljenju se pujski kmalu privadijo na drugo krmo in jo v zadnjih tednih dojenja že toliko použijejo, da ne potrebujejo več toliko starkinega mleka za svojo prehrano, radi česar se doječa svinja kmalu zopet popravi in pridobi na teži.

Doječi svinji krmimo istovrstna krmila kakor breji. Krmska pesa, repa in korenje nadomeščajo pozimi zeleno krmo in zelo ugodno vplivajo na zdravje doječe svinje. Izmed močnih krmil pridejo v poštev predvsem posneto mleko, pinjeno mleko, pšenični otrobi, ječmenov zdrob, ovseni zdrob ali moka, ribja moka in oljnate tropine. Zlasti oves zelo ugodno vpliva na mlečnost. Ne smemo pozabiti tudi na klajno apno (5 dkg na dan in glavo), ki ga potrebujejo pujski za raščo svojih kosti in ga morajo dobivati vase s svinjinim mlekom.

Po porodu naj dobiva doječa svinja krmo v bolj juhasti ali tenkočekoči obliki. Mlačni napoji iz otrobov ali krmske moke so prve dni po porodu zelo umestni. Vse krmiljenje pa moramo kmalu primerno popolniti z močnimi krmili. Poleg 10 kg krmske pese (repe ali korenja), ovsenih plev in deteljne rezanice naj dobi doječa svinja dnevno na pr. 6 l posnetega mleka, 3 kg ječmenovega zdroba in poldrugi kg pšeničnih otrobov. Če

nimamo posnetega mleka, potem krmimo na dan in glavo poleg navadne, prej omenjene krme, 1—2 kg oljnatih tropin, 1—2 kg ječmenovega zdroba, 10 dkg ribje moke in 5 dkg klajnega apna. Množina mešanice močnih krmil se ravna po številu pujskov in znaša 3—5 kg na dan za doječo svinjo. Bolj suhim in mladim svinjam pokladamo nekaj več kakor primerno rejenim starim svinjam. Mnogokrat računamo, da dobi svinja za vsakega pujska 0,5 kg močnih krmil na dan, torej pri desetih pujskih okrog 5 kg močnih krmil. S krmiljenjem močnih krmil doječi svinji začnemo polagoma. V začetku jih dobiva manj, potem pa vsak dan več, dokler ne dosežemo potrebno množino. Ko pujski že pridno žrejo drugo krmilo in ne potrebujejo več toliko starkinega mleka, potem začnemo polagoma nižati doječi svinji odmerke močnih krmil, s katerimi prenehamo, ko so pujski popolnoma odstavljeni. Ker potrebuje doječa svinja obilo vode za tvorbo mleka, ji pokladamo krmila v bolj tekoči obliki. Neglede na to pa naj ima na razpolago tudi dobro pitno vodo.

g Letina pomaranč in limonov v Dalmaciji. V zadnjih letih so v Dalmaciji začeli smotno gojiti pomaranče in limone, ker se ta sad da v zimskih mesecih dobro vnovečiti. Letošnja letina v južni Dalmaciji je dala zelo bogat pridelek, ki se je sedaj začel izvažati v notranjost države. Tako poročajo, da je samo v Boki Kotorski nad 35.000 kg pomaranč, ki čakajo na izvoz v notranjost. Enako ugodne so tudi vesti z otokov, kjer imajo kakovostno prvovrstno blago pomaranče kakor tudi limone.

g Države, ki imajo zdrav krompir. Kmetijsko ministrstvo je na podlagi poročil poskusnih in kontrolnih postaj ugotovila države, ki pridelujejo zdrav krompir, to je tak, ki ni okužen po krompirjevem raku, krompirjevi zlatici in krompirjevem molju. To so države Italija, Grčija, Romunija, Španija, Turčija, Madžarska, Bolgarija, Estonska, Letonija in Albanija. Uvoz in tranzit krompirja iz teh držav je dovoljen, medtem ko je prepovedan iz vseh drugih držav.

Kakšna naj bodo jajca za valjenje

Kedaj naj se podlaga in koliko jaje naj se koklji podloži, o tem je razširjeno praznoverstvo. Iako n. pr. naj bi bila pomembna lunina sprememba, pelek in gotova številka. To ni res! Tudi je vseeno, če je jajce podolgovato, ali pa malo bolj okroglo. Izbera naj se jajca normalne velikosti, povečini taka, ki so bila znešena dopoldne od posebno dobrih jajčaric. In če je jajce snežno belo, sivkasto ali rujavkasto, ni važno. A izločijo naj se jajca s posebno trdo lupino, ker jih oživilo pišče ne bi moglo preključvati.

Priporočljivo je, da se vsako jajce, ki naj bi bilo za valjenje, osveta v temnem prostoru, da ne bi bila podložena že pokvarjena jajca.

Na vprašanje, če bo izvaljen petelinček ali jarčka — gotovo si vsaka gospodinja želi čim več jarčk — se ne da od-

govoriti. Vse, kar o tem zatrjujejo devetkratno modri, je bedarija. Tu naj velja: V notranjost ustvarjajoče narave ne prodre noben ustvarjen duh.

Dobra, plodna jajca neso kokoši, ki pojedjo veliko zelenjadi. Tam pa, kjer kokoši ne morejo spustiti po vrtovih in travnikih, jim morajo poleg zruja in mehke piče (krompir, otrobi), dajati zelenjadne in sadne odpadke, solato, sesekljano repo in koprive. Za jajčarice je posebno priporočljiv kaleč oves.

Jajca, ki so namenjena za valjenje, se morajo shranjevati prav skrbno. Najprimernejši je zračen, ne prehladen, ne pretopen, ne presuh prostor. Polože naj se v normalno lego, torej ne na koničasti, ne na topi konec. Vsaki drugi dan se morajo preložiti. Smejo biti stara največ tri tedne. Najboljši uspeh pa se doseže z jajci, ki niso starejša od petih

Mlezivo in njegov pomen za teleta

Mlezivo (mlezva) ali prvo mleko, ki se izločuje iz vimenaa neposredno po otelitvi, je po svoji zunanosti, duhu, okusu in sestavi popolnoma različno od navadnega normalnega mleka. Mlezivo je rumenkasto do rjavorumeno, vlečljivo tekoče in gosto, ima svoj poseben duh in je nekoliko slanega okusa. Tudi je v mlezivu več kisline kakor v navadnem mleku. V svoji sestavi se razlikuje mlezivo od navadnega mleka po svoji veliki množini mlečne beljakovine in rudninskih snovi ali soli. Mlečne beljakovine je v mlezivu povprečno 15 krat toliko, rudninskih snovi ali soli pa dvakrat toliko kakor v navadnem mleku. Radi obilne mlečne beljakovine se mlezivo deloma sesede, če ga kuhamo. Je pa v mlezivu manj mlečnega sladkorja in manj vode kakor v navadnem mleku. Mlezivo pa se v svoji sestavi kmalu menja. Neposredno po otelitvi je na pr. nad 16% mlečne beljakovine, 10 ur po otelitvi jo je še okrog 9% in čez 24 ur pa le še okrog 6%. Tudi množina rudninskih

snovi se polagoma niža v mlezivu. Po treh, štirih dneh po porodu pa že dobimo od krave mleko precej normalne kakovosti. Peti dan po otelitvi že lahko uporabimo mleko za izdelovanje masla. Za prodajo in širjenje pa je primerno čez osem dni, za izdelavo težkega, zlasti emendolskega sira pa šele po 10—12 dneh po otelitvi. To pa zategadelj, ker je dotlej v mleku še vedno nekaj več mlečne beljakovine, ki lahko da povod za napenjanje sira, konsumno mleko pa se pri kuhanju lahko prismoji.

Po vsej svoji sestavi ima mlezivo predvsem namen, da očisti teletu iz črev vse smolaste ali klejaste snovi, ki bi sicer povzročile razne črevesne bolezni (drisko, napenjanje, ujed itd.), ako bi ostale v črevesju. Ker je mlezivo v primeri z navadnim mlekom zlasti radi zelo obilne mlečne beljakovine mnogo bolj redilno in lahko prebavljivo, se tele po njem tudi zelo dobro in hitro okrepi. Zato mora dobiti vsako tele kmalu po porodu brezpogojno že prvo mlezivo.

Kdor to prepreči, dela zelo napačno, ker odtegne teletu takorekoč najnaravnejše čisto in najboljšo hrano. Rumena barva, oster duh in okus mleživa nas ne smejo prav nič motiti in povzročiti, da bi ne privoščili teletu zdravnega in redilnega mleživa. Tudi če je mleživo nekoliko krvavo, kar se včasih pripeti, ga ne smemo odtegniti svojemu namenu, v

kar je po naravi določeno. Seveda sme tele posesati iz vimena ali iz napajalnika prva dva dneva vsakikrat le pol do največ enega litra mleživa, to je toliko, kolikor ga lahko sprejme siriščnik (četrti del želodca) vase, več bi škodovalo. Preostalo ali odvišno mleživo damo kravi ali pa ga pokrmimo prašičem, nikdar pa ga ne zlijmo preč.

V KRALJESTU GOSPODINJE

Še o jezljivih otrokih

V zadnji številki Domoljuba ste govorili o jezljivih otrocih. Dovolite mi, da povem danes materam dogodbo, ki se je v resnici zgodila v moji neposredni sosesčini. Rada bi jo povedala zlasti tistim materam, ki so vse zaverovane in zaljubljene v svoje otroke in jim, če so še tako potrebni kazni, ne skrivajo lasu, da pa bodo tudi vedele, kaj se s takimi razvajenimi otroki zgodi.

Niko je bil zelo nadarjen dečko, sin našega trgovca in izredni ljubljenec svojih staršev, a še posebno stare matere. Imel pa je veliko napako: bil je silno jezljiv. Če se ni kaj zgodilo po njegovi volji, se je razburil in ni vedel, kaj dela. Njegov oče bi bil znal zlomiti otrokovo jezico, a je bil silno zaposlen s trgovino; stara mati pa je stalno zagovarjala otrokovo jezo kot znak njegove samostojnosti, mati pa se je bala otroka posvariti, da bi se še bolj ne razjezil.

Nekega dne ga je pri pisanju nehoti in nevede sunil mlajši bratec, da je v zvezku nastal madež. Niko se je razhudil, prevrgel tintnik po mizi, knjigah in zvezkih ter vrgel brata na tla in ga suval na vso moč z nogo. Prestrašena mati mu je komaj izrgala malega, pri čemer je zadelo tudi njo par bre, pa je karala malega, zakaj je bil tako nepreviden. Nikotu pa, ki bi bil zaslužil pošteno porcijo kazni, si ni upala blizu. Zagrozila mu je le, da bo očetu povedala, česar pa ni storila, ker se je bala fantove maščevalnosti.

Čez nekaj dni je Niko prepozno vstal in moral se je pohiteti; brisača se ni hotela hitro sneti in jo je potegnil z žebljem vred. Bil je pa že razburjen, zato ni mogel hitro odpreti predala, da bi vzel glavnik, a ko ga je dobil, mu je padel iz rok. Zdaj pa je bil ves divji, vrgel je glavnik in krtačo v ogledalo, ki je šlo v kose in s cingljanjem priklicalo vse hišne prebivalce skušaj. Niko je zbežal k stari materi, ki mu je še hitro potlačila dve zemlji v torbico in ga porinila pri zadnjih vratih na cesto. Mati je očetu povedala, kaj se je zgodilo, a stara mati je opravičujoče rekla: »Saj si bil ti prav tak, ko si bil mlad. To je v krvi.« Do opoične je viselo že novo ogledalo na mestu starega, stara mati ga je kupila. Niko pa je bil, prišedši iz šole, tako ljubezniv in vlfuden, da mu nihče ni ničesar rekel.

Ker pa pri Nikovi vzgoji te krivuljice niso o pravem času poravnali, se je krivila vedno močnejše. Nekaj tednov po tem dogodku Niko pri kosilu neke jedi ni hotel jesti. Oče mu je prav resno prigovarjal: »Glej, Niko, koliko otrok je, ki bi radi jedli, pa nimajo.« — »Ne, pa ne bom, pa ne bom,« je bil stalni odgovor. Oče pa je še in še prigovarjal. Niko se je obrnil na svojo zagovornico — staro mater: »Saj veste, mati, da tega ne morem jesti.« Hitro je bila ta pripravljena pomagati: »Pa ga pusti, če ne mara; saj bi mu še škodovalo, če bi se silil.« Oče pa je molče položil jed na

Nikov krožnik: »Jej in mir besedi!« Fant pa je zbesnel, vrgel s komolcem krožnik z mize, da se je razbil in z jedjo vred strkljal po tleh. Nato se je jokaje vrgel stari materi v naročje, ki ga je naglo potegnila v svojo sobo, ker je videla, da se oče odpravlja po palico.

Preidemo lahko nadaljnji razvoj otroka-Nika in pogledamo za njim v mladeniško dobo. Po gimnaziji, ki je imela vse polno večjih in manjših dogodkov je odšel Niko na univerzo, studirat medicino. Takrat je bil dvoboj posebno moderen; Niko je v dvoboju ubil svojega nasprotnika in je presedel dve

leti trdnjavske ječe. Pozneje je s protekcijo dobil mesto bančnega uradnika in se je tudi poročil. Zaradi žalitve predstojnikov je bil odpuščen iz službe. V brezposelnosti pa je postal vlomilec in tat. Ko ga je policija aretirala, se je vrgel na tla in branil ukleniti. Posrečilo se mu je uiti, a pri zasledovanju je skočil z mosta v vodo in utonil.

Ali se vam ne zdi, da bi bila vsa nesreča te družine izostala, če bi bili stara mati in mati, namesto da sta delali proti očetu, skupno z njim skušali odpraviti že otroku strast jeze?

Kislemu zelju čast!

Kislo zelje! Marsikdo bo zavihal nos. Toda Amerika rešuje njegovo čast. Kislo zelje velja tam za izbrano jed, za bogatine. In zakaj? Ker je najbolj zdravo živilo, bogato na rudninskih in lugastih soleh in apnu, ki je važno za kosti; nudi tudi posebno mnogo vitaminov. Kisanje povzroča mlečno kislino, katera pospešuje prebavo, čisti telo in uničuje bolezenske klice. Vzpodbuja tek, ker za že lodec ni tako težko kot n. pr. meso. Kislo zelje naj ne bo pridatek samo k svinjskemu mesu, temveč tudi k govejemu in perutninskemu. Okusno je tudi

s fižolom. Če pa uživamo fižol raje sam, potem ga vsaj polijemo s sokom od kislega zelja, da bo lažje prebavljiv. Ta ka zdrava, na vitaminih bogata in cenenena hrana prenovi človeka. Zdrava, po žilah krožeča kri dela človeka močnega, odpornega in gibčnega, daje obrizu naravno lepoto: koža se napne, gubice izginejo, lica so rožnata, oči se leskečejo. In to moremo doseči z lepotilom, ki je posebno poceni — z uživanjem surovega, z oljem in česnom zabeljenega kislega zelja.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. V zadnjih dveh tednih je bil na ljubljanski borzi promet v inozemskih devizah bolj pičel in se je gibal okrog dveh milijonov dinarjev. — Največ zanimanja je bilo za angleški funt in ameriški dolar. Uradne cene na borzi so ostale le malo izpremenjene. K knjim treba prišteti pa še uradni dvig od 28.5%. Državna hipotekarna banka plačuje pa ažiyo od 35%. Temu primerno so na privatnem trgu deviz, kakor poroča »Narodno blagostanje« iz Belgrada, notirali: 1 funt šterling 257.25 Din.

1 ameriški dolar 51.50 Din, 1 nemška marka 18.90 Din, 1 italijanska lira 1.34 Din, 1 francoski frank 3.26 Din.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 30. januarja. Prigon je znašal: 7 konj, 8 bikov, 92 volov, 152 krav in 12 telet, skupaj 271 glav. Kupčija je bila precej živahna, prodanih je bilo 150 glav, od teh za izvoz v Italijo 23. — Cene so ostale neizpremenjene in so dosegle za kg žive teže: debeli voli 3.50—4 Din, poldebeli voli 2.75—3.25 Din, vprežni voli 2.25 do

3.25 Din, biki za klanje 2.75—3.50 Din, klavne krave debele 2.25—3.25 Din, plemenske krave 1.75—2.25 Din, krave za klobasarje 1.50—2 Din, molzne in breje krave 2—2.50 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 4.50—5 Din. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste kg 10—12 Din, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav, telic 4—7 Din, telečje meso I. vrste 10 do 15 Din, II. vrste 10—12 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.

g *Kranjski živinski sejem 29. januarja*. Živinorejci so prignali le malo živine in sicer 54 volov, 20 krav, 1 tele, 1 bika in 11 prašičev. Prodanih pa je bilo 42 volov, 9 krav, 1 tele, 1 bik in 10 prašičev. Voli so dosegli ceno za komad 1200—3500 Din, krave 900—2000 Din, tele 250 Din, bik 2400 Din, prašiči od 100—800 Din.

g *Ptujski sejem za prašiče 31. januarja*. Ta sejem je bil z blagom slabo založen in še slabša je bila kupčija. Prignanih je bilo 179 prašičev, prodanih pa le 36 kosov. Cene za 1 kg žive teže so bile pri prolenkih 5.50—6 Din, polmastni 6.50—7 Din, mastni 7.50—8 Din; za 1 kg mrtve teže so plačevali po 9 Din. Pujski 6—12 tednov stari so dosegli cene po kakovosti 100—150 Din za kos.

g *Zagrebski sejem*. Na zadnjem sejmu so narasle cene prašičem za 50 par pri kg, ker je bilo povpraševanje po njih živahno. Prav tako so se dvignile cene konj za 500 Din po paru, ker je bilo zanje mnogo kupcev. Tudi iz Slovenije je prišlo tja mnogo interesentov.

CENE

g *Ljubljanska blagovna borza*. Žitni trg je še vedno mlačen, ponudbe so neznačajne, zato so cene čvrste in so v zadnjih tednih nekoliko porasle. Če se bodo proizvajalci še nadalje vzdrževali prodaj, je pričakovati nadaljnega dviga cen. Na ljubljanski borzi so ponujali blago postavljeno na vsako slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh, v vagonških pošiljkah za 100 kg po naslednjih cenah: pšenica baška 79—80 kg po 145—147.50 Din, sremska, baranjska 78—79 kg po 142.50 do 145 Din, koroza nova (stare ni več)

po 105—107.50 Din, nova sušena 117.50 do 120 Din, za poznejšo dobavo 125 do 127.50 Din. Moka baška >O< 245—250 Din, banatska 255—260 Din.

g *Vinsko tržišče*. V zadnjem času so začeli gostilničarji živahneje kupovati vino pri vinogradnikih, medtem ko je kupčija pri vinskih trgovcih precej mlačna. Največ se kupujejo manj močna vina po 3—4 Din liter, medtem ko po finejših vinih ni povpraševanja. Ker so zaloge na Dolenjskem, v Beli Krajini in po Štajerskem že bolj pihle, je pričakovati, da bodo cene spomladi nekoliko porastle. To pa seveda le tedaj, če ne pride do kake finančne krize. Sedanje cene vinom se gibljejo v naslednjih mejah: nova bela kislina vina od 7½—9% alkohola po 2.80—4 Din liter, boljša od 9½ do 10½% po 4—5 Din, nova popolnoma povrela in stara sortna vina po 6—8 Din. Črnine in evički imajo ugodnejšo ceno od 5 Din navzgor.

g *Kako do-ežejo višje cene*. Brazilijska je do 15. januarja uničila v zadnjih letih 26,177.000 vreč kave po 60 kg, to je 157.062 stotov kave. Vse to, da se vzdrži cena temu pridelku, od česar imajo pa korist samo veleposestniki in veletrgovska podjetja. — Švica in Danska sta zaklali na stotisoče krav ter meso podelali v klobase in konzerve. — Sedaj je tudi Holandska sklenila poklati okoli 200.000 krav mlekaric, ker ne more spraviti v promet produciranega mleka. Da pa meso te zaklane živine ne bi preveč potisnilo navzdol cene ostalega mesa, bo meso prisilno zaklane živine naprodaj po zelo nizkih cenah za revnejše prebivalstvo.

Ker Arabci nimajo ledenice ali omar za led, kjer bi hladili vodo, jim služijo v ta namen visoki prsteni vrči. Ti vrči so tako pripravno narejeni, da ohranijo vodo v najhujši vročini najbolj hladno.

Koliko stane tiger. Za izučenega (dresiranega) leva plačajo sedaj 110.000, za izučenega tigra pa 150.000 Din. Cena za tigra je višja, ker jih je v Evropi le malo na prodaj. Vsak tiger požre dnevno okrog osem kilogramov konjskega mesa.

PRAVNI NASVETI

Pogoji za sprejem v policijsko službo. F. S. M. — Po predpisih zakona se zahteva za službo policijskega stražnika ali agenta, da je proslenc naš državljan, da je dovršil 21. leto in ni še prekorščil 30. leta starosti, da je telesno in duševno zdrav, da je neozženjen ali vdovec brez otrok, da je neomadeževanega vedenja v preteklosti, da zna čitati, pisati in računati in da je najmanj 164 cm visok.

Dva sina vojaka. M. B. K. — Dva sina sta potrjena. Vprašate, če bodo oba naekrat klicali in če bi mogli izprostiti, da bi pustili enega toliko časa doma, da drugi odsluži. — Če pri hiši ni razen teh dveh sinov nihče drugi sposoben za delo, boste morda uspeli s prošnjo, da se enemu vojaška služba odloži za toliko časa, da drugi odluži. Zakon namreč dopušča to možnost. Prošnjo bi bilo vložiti pri komandi vojnega okrožja. Kedaj bosta sina poklicana k vojakom in če bosta oba naenkrat, pa mi ne moremo vedeti, ker tega vojaška oblast v naprej ne razglašča.

Kmetjski dolg. I. A. — Pred tremi leti ste prevzeli kmečko posestvo in ste se zavezali upniku vknjiženi dolg plačati v treh letih. Vsled krize obveznosti ne morete izpolniti. Vprašate, če ste zaščiteni, ker se pečate tudi z izdelovanjem suhe robe. Obresti po 8% ste plačali za štiri mesece v naprej. Bi se li razlika, ki ste jo plačali nad dopustno višino obresti uračunala v glavnico? — Po našem mnenju ste zaščiteni, ker vam je izdelovanje suhe robe očividno samo poststransko delo. Ako bi upnik trdil, da niste zaščiteni, preskrbite si od županstva potrdilo, da ste kmet. Če ste zaščiteni, upnik ne bo mogel iztožiti vsega dolga, čeprav ste se obvezali, da ga boste plačali v treh letih. Odplačati boste morali dolg, kakor znano, v 12 letih. Prvi obrok, ki ga bo treba plačati do 15. novembra 1934, znaša 6% od glavnice, kakor je obstojala 23. novembra 1933. V teh procentih so uračunane tudi obresti. Ako ste plačali kaj obresti za čas po 23. novembru 1933, se mora dotični znesek uračunati v prvi obrok, ki se torej za toliko zniža, kolikor ste plačali obresti po 23. novembru 1933. Zato obresti, ki ste jih plačali, niso izgubljene, ampak vam bo to samo v olajšavo pri plačilu prvega obroka, ki bo za toliko nižji, kolikor ste plačali obresti po 23. novembru 1933.

Vožnja po zasebni poti v mokrem času. R. B. — Ako ima sosed neomejeno pravico voziti po vaši zasebni poti, mu ne morete zabraniti vožnje v deževnem vremenu. Tudi ne morete zahtevati odškodnine, ker vam v takem vremenu razreže travnato pot. Kako je prišel sosed do vporabe te poti? Ali je priposestvoval pravico vožnje, ker je 30 let po njej vozil? Ali je prišel voziti po njej z

vašim dovoljenjem? Ako je začel voziti samo vsled vašega dovoljenja in ste mu morda dovolili vožnjo samo do preklica, tedaj mu jo seveda lahko zabranite. Drugače pa pazite, da se ne zapletete v negotovo pravdo.

Zaprta pot. K. J. — Ako ste hodili sto in sto let po poti, ki vam jo je posestnik zaprl, ga lahko tožite. Isto velja glede brvi, ki jo je podrl, ako ste že toliko časa tam hodili. Pot boste pa izgubili, ako je tri leta ne boste uporabljali, ker jo je posestnik zaprl.

Kmet ali tesar. A. S. — Posestnik malega kmetkega posestva ima obenem tesarsko obrt, od katere plačuje seveda več davka, kakor od posestva. Vprašate, če je zaščiten po uredbi o zaščiti kmetov. — Uredba določa, da se smatra za kmeta vsakdo, ki obdeluje zemljo sam ali s člani svoje rodbine in čigar obdaveni dohodki izvirajo pretežno od kmetijstva, če ne presega njegovo posestvo 75 ha za obdelovanje sposobne zemlje. Na vse to se mora občina ozirati pri izdaji potrdila. Če občina potrdilo odkloni in prosilec misli, da je odklonitev neupravičena, naj se pritoži na okrajno načelstvo. Ker ste se že poslužili posredovalnega postopka, ni verjetno, da ste zaščiteni. Posredovalnega postopka so se namreč mogli poslužiti samo tisti dolžniki, ki niso uživali zaščite po zakonu o zaščiti kmetov. Seveda pa ni izključeno, da vam občina kljub temu izda potrdilo. Vrnitev obrti vam ne more pripomoči do zaščite, ker se uredba o zaščiti kmetov nanaša le na osebe, ki so bile v času zadolžitve kmetje in ne na one, ki so šele pozneje postali kmetje.

Odškodnina za po zajcu oglošanem drevju. A. S. — Po lovskem zakonu odgovarja lovski zakupnik za škodo, ki jo napravi divjad po sadovnjakih. Zahteva pa se tudi od gospodarja sadovnjaka, da istega primerno zavaruje odnosno vse podzame za obvarovanje dreves, kar se more pričakovati od razumnega gospodarja. Na bivšem Kranjskem odloča po starem lovskem zakonu o škodi okrajno načelstvo. Temu mora oškodovani prijaviti škodo in zahtevati odškodnino v 14 dneh po tem, ko je zvedel za škodo, sicer izgubi pravico do odškodnine.

Plačilni rok v slučaju tožbe. F. M. — Upnik vas vsak čas lahko toži za plačilo celega dolga, ker niste zaščiteni in ni dolžan zadovoljiti se z vašim predlogom, da bi mu dolg odplačevali v obrokih. Tudi sodišče se v slučaju tožbe ne bo moglo ozirati na vašo prošnjo in vaše težke gospodarske razmere in vas bo obsodilo, da ste dolžni plačati v 15 dneh.

Odpoved službe. D. K. — Odpoved službe v zakonitem roku je vedno mogoča, kakor z ene tako tudi z druge strani. S tem, da je uslužbenec dolgo služil, ni zadobil pravice, da bi se mu sploh ne moglo odpovedati.